

108129

XXVIII. évf.

1931. MÁRCIUS-ÁPRILIS

2. sz. (232.)

ERDÉLY

HONISMERTETŐ FOLYÓIRAT

AZ ERDÉLYI KÁRPÁT-EGYESÜLET ÉS MUZEUMÁNAK ÉRTESITŐJE

A Meleg-Szamos völgye

A KÖZGYÜLÉS MEGBIZÁSÁBÓL SZERKESZTI:

OROSZ ENDRE

KIADJA AZ ERDÉLYI KÁRPÁT-EGYESÜLET

CLUJ-ROLOZSVÁR 1931.

Egy szám ára 20 lei.

Elnöki megnyitó

az E.K.E. március 1-én lefolyt jubiláris közgyűlésén

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Szeretett tagtársak!

Immár 40 éve annak, hogy ideális célokért rajongó emberek lelkesedése létrehozta az erdélyi magyar természetbarátok egykori büszkeségét, az Erdélyi Kárpát-Egyesületet.

Négy évtized, melyből több mint kettő telve békebeli építőmunkával: fiókok létesítése, menedékházak építése, muzeum felállítása és még sok-sok egyébvel. Azután az erdélyi magyar turistaság aranykorára sötét árnyakat vetnek a háborús évek, majd utána mintha végleg beborulna fölöttünk az ég s — majdnem teljesen megfosztva egyletünket letűnt idők ragyogó eredményeitől, — tizévi félálomhoz hasonló csendre, tétlenségre kényszeríti azt, melyet a tavalyi tisztújító közgyűléssel újabb felbuzdulás, újraébredés követ.

Egyletünk szép multjáról a mai jubileum alkalmából az E.K.E. egyik legrégebb s legérdemesebb tagja, Merza Gyula úr fog rövid áttekintést nyújtani. Ünnepi diszgyűlésünkre nem hivatunk meg idegen vendégeket, mert a mai helyzetünkben, sajnos, nem mutathatunk fel büszkén oly eredményeket, mint pl. száz turista-testvéreink a mult évi augusztus 31-én Nagyszebenben tartott 50 éves jubileuma alkalmával.

De a ma esti diszhangversenyünkkel háború óta először lépünk újra a nagyközönség elé, hogy lássák: élünk, dolgozunk s ha a viszonyok javulnak, új fejlődésnek, virágzásnak akarjuk vinni az Erdélyi Kárpát-Egyesületet, a kolozsvári s egyben az erdélyi természetbarátok ügyét!

Hölgyeim és Uraim !

Összejöttünk a mai közgyűlésre, hogy az Erdélyi Kárpát-Egyesület alapításának 40.-ik évfordulóját megünnepeljük, egyben azonban azért is, hogy a mult évben hivatalba lépett új vezetőség és tisztikar számot adjon első évi működéséről.

Mikor ezelőtt egy évvel az ügyek vezetését átvettük, tettük azt fellobbanó lelkesedéssel és azon szilárd elhatározással, hogy a természetbarátok ezen 40 éves multtal és gyönyörű tradíciókkal bíró egyesületét, mely egyben az erdélyi magyarság egyik muzeumát őrzi, új pezsgő életre keltsük és régi szerepéhez méltóan fellendítsük. Hogy sikerült-e? — Be kell vallanunk, hogy — minden jóakarat mellett is — csak kis mértékben.

Nem beszélve itt a magyar nagyközönségnek a turista-mozgalmak iránti, ismert közömbösségéről, — az egész közéletünkre nehezedő s folyton súlyosbodó gazdasági válság fokozottan legyőzhetetlen akadályokat gördített igyekezetünk elé s rengeteg helyes eszme, melynek megvalósítása tervbe vétetett, azon akadt meg, hogy nincsenek meg hozzá az anyagi eszközök.

Régi tagjaink közül sokan elhaláloztak, vagy eltávoztak Kolozsvárról, de új taggyűjtéssel sikerült úgy-ahogy a gyérülő sorokat kipótolni.

Nagyjában meg kellett elégednünk azzal, hogy meglevő szerény birtok-állományunkat megvédjük s a nagy, szép természet iránti szeretetet híveink körében ébren tartjuk, ami nem utoljára annak köszönhető, hogy egyesületünk régi lapját, az „Erdélyt“ új életre keltettük, amely tény, ha tetemes anyagi áldozattal is járt, széles körben őszinte örömet váltott ki.

Nem voltam én soha s nem is leszek életemben pesszimista. S ha az előrebocsátottakban, a mai ünnepi hangulatba kevésbé beleillő hangot is ütöttem meg, tettem ezt mint mindenekfölött az őszinte szó embere, s csak annak igazolására, hogy nem rajtunk mullott, ha nem birtuk az új tisztikar hivatalba-lépésekor esetleg hozzánk fűzött vérmesebb reményeket valóra váltani. Egyebekben az utolsó év eseményeiről a titkári jelentés fog bővebb tájékoztatást nyújtani.

A mai nehéz idők, sajnos, nem alkalmasak jubilálásra. De viszont az ilyen évforduló mellett, mint a mai, nem lehet szó nélkül elhaladni, mert nagynevű elődeinkről s turista szempontból dicső tetteikről emlékezve, új erőt, lelkesedést merítünk a kitartásra s további munkánkra és ha elgondoljuk, mennyivel könnyebb volt békebeli elődeinknek eredményeket elérni, akkor megtanuljuk megbecsülni mai sokkal szerényebb teljesítményeinket is.

Nem mulaszthatom el az alkalmat, hogy őszinte köszönetet ne

mondják a magam részéről annak a lelkes kis vezérkarnak, mely sok nehézség között és sokszor nézeteltéréseken keresztül is, de sok munkával s rendületlen kitartással támogattott engem az ügyek intézésében. Akik az egyleti hivatalos órák alatt ellátogattak a Mátyás-házi irodánkba, azok tudják, kiknek szól a köszönetem.

Egyletünk nevében továbbá hálás köszönetet mondok e helyről azon közéleti kiválóságoknak, kik a ma esti hangversenyünk védnökségét voltak szivesek elvállalni; az összes szereplőknek, kik közreműködésükkel programmunk nivóját emelik; s őszinte, meleg köszönetet mondok a kolozsvári magyar sajtónak, hogy egész év alatt közleményeink közzétételével s legutóbb is hangversenyünk propagálásával hathatósan támogatták céljainkat. Köszönet illeti végül dr. Hirschler prelátus úr Ömértóságát, hogy közgyűlésünk megtarthatására a természetünk szives volt átengedni.

A jó Isten, ki a szép, nagy természetet, melyet mi mindenekföli szeretünk, oly széppé, csodássá teremtette s Erdélyi Kárpát Egyesületünk negyvenéves jubileumát megérvünk engedte, adjon erőt a további munkára!

Szívemből üdvözlöm a megjelent tagtárs-hölgyeket és urakat, s ünnepi diszgyűlésünket megnyitom.

Dr. gr. Logothetti Orest.

Az E. K. E. 40 éves múltjáról

— Ünnepi emlékezés. —

Az egyesület 1931. március 1-én ünnepelt jubilaris diszgyűlésén tartotta: **MERZA GYULA.**

Ha Egyesületünk munkásságáról beszámolni akarunk, léptenyomon olyan adatokat találunk az E.K.E. évkönyveiben, amelyek annak az alapítását, fentartását és jövőjének a létjogosultságát indokolják.

Az E.K.E. alakulása 1891 január 12-én volt, mely elfogadta az előkészítő bizottság által elkészített alapszabályokat, különösen köszönetet szavazván a kezdeményező *Sándor* József kulturegyleti főtitkárnak (jelenleg szenátor), továbbá *Bedő* Albert királyi főerdőmesternek és *Sándor* János tordai alispánnak, kik később a tiszt. tagok sorában foglaltak helyet.

Az alapszabályok első szakasza célul tűzte ki Erdély turisztasági kiművelését, ezen országrész természeti szépségeinek ismertetését s honismertető adatainak terjesztését és különösen fürdőink érdekében a hazai és külföldi személyforgalom emelését.

Véletlen összetalálkozása a dátumoknak, hogy az E.K.E. első alapszabályai 15.504 szám alatt éppen ma 40 éve, azaz március 1-én keltezve nyertek megerősítést, a *turistaságnak* főcél gyanánt való megállapítása mellett.

Már most lássuk, hogy tulajdonképen mit is értünk a turistaság fogalma alatt?

A természetbarátok által kedvtelésből, vagy ismeretszerzésből üzött sportszerű barangolást, vagy hegymászást szokták közönségesen turistaságnak nevezni, mely az egészség, a természet- és hazaszeretet együttes kultusza folytán egyfelől a testgyakorlás, másfelől a szellemi művelődés fogalmi között mintegy a középhelyet látszik elfoglalni és kivált az ifjúság testi-lelki nevelésének egyik hathatós eszköze.

Éppen ezen jellemző meghatározás alapján téved, aki azt állítja, hogy mivel az erdő és a hegység mindenkié, ennél fogva a turistaság is kozmopolita, és így ilyennek tekintendő az pl. Románia erdélyi részében is, hol pedig a turistaegyesületek multja éppen az ellenkezőt bizonyítja.

Hogy pedig kivált a magyar természetkedvelők erdő és hegység felé vonzódásának Erdélyben is meg volt a saját jellemvonása, mi sem tanúsítja élénkebben, mint azon körülmény, hogy az idegenből kölcsönzött turisztika kifejezés tulajdonképeni magyar neve éppen Erdélyből származik.

Ugyanis az Erdélyi Kárpát-Egyesület „Erdély“ című folyóirata a 90-es években hozta divatba és forgalomba, és terjesztette kitaratóan a magyar turisták körében a *turistaság* magyaros kifejezését, melyet aztán a lexikonok is magukévá tettek, sőt ezen erdélyi kezdeményezés a magyar turista irodalomban is meghonosult.

A turistaság gyakorlati elterjedése pedig napjainkban a műveltség haladásával tart lépést. Sőt a műveltség élén álló vezér-nemzeteknél nemcsak az előkelő világ, nemcsak a szellemi munkában kifáradt értelmiség emberei keresnek üdülést és felfrissülést, hanem a társadalom minden osztályának legnemesebb, legnélkülözhetlenebb szórakozása a turistáskodás, melyet a helyes irányú, testedző és kedélyt nemesítő nevelés is, egyik leghatalmasabb képzőeszközének tart.

Ezt ismerte fel a nagy publicista, *Rákosi Jenő* is, ki 1896-ban a „Budapesti Hírlap“-ban, egy az „Erdély“ folyóirat külön lenyomataként megjelent *A hazai turisták* című kiadványról azt írta, hogy „meg kell becsülni a turistákat, mert ők azok, akik ösvényt taposnak a civilizációnak az erdőrengetegekben és a havasok világában“.

Önként vetődik fel tehát a kérdés, hogy vajjon miben nyilvánul meg azon általános közhatás, amellyel Egyesületünk működése a köz-

vélemény kialakulására befolyást gyakorolt a turistaság érdekében?

Mindenesetre legfontosabb tényező e tekintetben a rendszeres kirándulások rendezése.

Hogy hány kirándulást rendezett, vagy hányra gyakorolt irányítást az E.K.E. négy évtized alatt, ez statisztikailag csak a levéltári adatokból tűnnék ki, ami óriási munkát igényelne, de ha hozzávetőleg akarnánk tájékozódni, közel járnánk a valósághoz, ha erdélyszerte évente száz kirándulást átlag csak 5 kirándulóval vennénk a számítás alapjául.

És ezen kulcs szerint évente száz kiránduláson 500 résztvevő, 40 év alatt négyezer kiránduláson húszezernyi turista táborra nőné ki magát, ami egyáltalában túlzottnak nem tekinthető, sőt így könnyebb magyarázatot is lel az a közhatás, amit egy esztendő alatt a kirándulások rendszeres gyakorlata maga után vont.

Annyi bizonyos, hogy valamely vidék turistacélú kiművelése, turista alkotásokkal való ellátása, fokozatosan megváltoztatja a kirándulások jellegét és hivatását, mert felhívja a figyelmet a szabadtermészet céltudatos kultuszára.

Már pedig ezen kultusz az egészséges testi fátadalmak mellett a legnemesebb kulturális élvezetű vezet.

Nem nehéz összehasonlítani a 40 év előtti s a mai kirándulások színvonalának, tanulságos hasznának és nemesen szórakoztató szellemi gyönyörének a közhatását.

Tagadhatatlan, hogy a mai természetbarát, vagy turista manapság turájára jobban felkészül, egytől-egyig élő reklámozója a tájszépségeknek, a történelmi szépségeknek, a népművészeti tárgyaknak, a tőzsgyökeres falusi szokásoknak, és aki csak teheti, igyekszik hiteles följegyzésekben és fénykép-fölvételekben megörökíteni a látottakat és azoknak propagandát csinálni, most már a folyóiratunk útján is.

Hogy a természetnek, a hon- és népismeret terjesztésének ezen ápolása mennyire becses, azt nálunk az E.K.E.-ben tapasztaljuk, hol a legtöbb turistának örömet okoz, ha turista élményeiből minél többen okulást merítenek.

Ezen hasznos okulásnak a tudata pedig önzetlenné teszi a kirándulót, hogy ne csak önönmagának, hanem másoknak is módjában álljon praktikus tapasztalatokat szerezni a hétvégi üdülésekből.

Nemcsak általában a sportnak, de magának a turistaságnak is a jelentősége örvendetesen fokozódik, minek jeléül minden a kulturával lépést tartani akaró ország és nemzet úgynevezett *testnevelési törvényt* alkotott, mint aminővel mi is rendelkezünk, sőt már annak — királyi beavatkozásra — állítólag modern módosításáról is beszélnek maga-

sabb sportképző tanfolyamok alapján. Viszont a művelt Nyugaton ezenkívül külön *turistatörvény* alkotásáról is gondoskodtak, amellyel az idegenforgalmat, a közgazdasági föllendülést, továbbá a hazai nyaralás és üdülés kérdését elő lehet mozdítani a külföldre való utazás ellensúlyozásával.

Pl. a Magyarországon most folyó ilyen célú tanácskozásoknak, a sajtóorgánumok szerint, az a főfeladata, hogy egy megfelelő turista-törvény biztosítsa a turistaság legsürgősebb elemi követelményeit, u. m. elsősorban a hegyvidékeken és az erdőbirtokokon a közlekedési útnak a szabadságát, a turista alkotások létesítésének a lehetőségét és azoknak a védelmét.

Mindezekre nálunk is égető szükség volna, hogy a mai nemzedék egészséges fejlődése céljából a turistaság minél szélesebb társadalmi rétegekben elterjedjen.

Sajnos, hazánkban még a külföld helyes tájékoztatásának a kérdése is reformra szorúl. Egyesületünk ezen irányban a saját hatáskörében szintén minden lehetőet elkövetett, immár egy emberöltő óta, hogy tagjai és vendégei a turistaság gyakorlását lehetőleg akadály nélkül folytathassák, miként a múltban, úgy a jelenben is.

Miként már az eddigiekből kitűnik, egyenesen szükség volt reá, hogy az E.K.E. ezelőtt 40 évvel megalakuljon.

Ugyanis az erdélyi magyar társadalom a 90-es évekig nélkülözte egy turista egyesület kulturális célkitűzéseit, amennyiben egyfelől az Erdélyi Muzeumegylet a tudományosságna, másfelől pedig az EMKE a népművelésnek a zászlója alá toborozták hiveiket.

Azonban a külföldön már javában működő turista szervezetek, valamint a régi Magyarországon is megalakult és az E.K.E.-t megelőző testvéregyesületek hatást gyakoroltak arra, hogy az erdélyi magyarság ezelőtt 40 évvel megalapította az E.K.E.-t a turistaság, a néprajz, a fürdőügy és az idegenforgalomnak elméleti és gyakorlati honismertetés útján való terjesztésére.

A mai jubiláris évfordulón az E.K.E., mint közérdekű hasznos közintézmény öndicsekvés nélkül magára is vonatkoztathatja a bibliai jelszót, hogy *jó harcot harcolt*.

Még pedig azért, mert a hon- és népismeretek terjesztésével a kulturát és a testvériséget, a testedzéssel a közegészséget s az idegenforgalom emelésével egyenesen az államérdeket szolgálta a világháború előtt és után egyaránt.

Azt hiszem, hogy főként ezen célkitűzések indokolják azon általános közhatást, amely Egyesületünk létjogosultságát bizonyítja napjainkban is.

Tehát ezen hagyományos elvek jegyében, a második negyven esztendő küszöbén, hajtsuk meg kedves Egyesületünk előtt a szeretet^t és az összetartás gyopáros lobogóját azzal a hő óhajtással, hogy: virúljon és éljen az E.K.E.!

Néhány rövid gondolat a Turista-Lélekről

A márc. 1-én tartott műsoros estélyen előadta: dr. gr. Logothetti Oreszt

A Turista-Lélek szeret álmodni soha-nem-látott szép tájakról, szikláról sziklára szökkenő patak csobogásáról és fenyvesek zugásáról, gyöngye harmatos hajnalokról és csodás naplementékről. Tervezések, látomások szinezik, szövik át álmait, de szereti azokat tetté is változtatni.

A tettekész, bátor életvidámságnak a lelke, mely nem szereti a kishitűséget, a siránkozó, lankadó hangulatot. De viszont, mint a józanság lelke, nem barátja a bánatot feledtető tulságos duhajkodásnak sem. Ha a hétköznapi élet taposó malma lenyomja kedélyét, kimenekül a nagy természetbe, az erdőre, a hegyek közé, ahonnan megnyugodva, megerősödve tér vissza a mindennapi életbe.

A Turista-Léleknek nem tetszik a bezárt szoba, az elért eredmény. Ő a kitárt ajtókat, a nyíltságot szereti. A szent nyugtalanságnak a lelke, mely nem ismer távolságokat, mely repülni szeret beláthatatlan távolokba, messze horizontokon kéklő hegyek felé, égnek törő magaslatokra.

A Turista-Lélek nem szereti az önzést, a tunya kényelmet. Boldogan fordít hátat a biztos partnak, kényelmes otthonnak, hogy önként fáradságot, bizonytalanságot és szorongást vállaljon messze utain. Türelmes, elnéző társainak hibáival szemben, de kiméletlen önmagával szemben, ha a helyzet úgy kívánja, hogy gyengébb társain segítsen. Szociális lélek, mert nem ismer társadalmi különbségeket s nem tűr meg kivételeket, kiváltságokat. Zászlajára van írva, hogy; egy az összesért és valamennyi egyért!

Az igazi Turista-Lélek nem kritizál, nem csügged, nem esik kétségbe, ha az idők járása nem kedvez neki, ha előre nem látott nehézségek tornyosulnak. A természet szépségeit Isten adományaként fogadja s alig bír betelni a gyönyörűségtől, ha ragyogó égbolt derül fölötté! Igénytelen lélek, mert neki a Kárpátok regényes lankái épp oly kedvesek, mint az égis nyúló svájci bércek vagy Itália csodás dómjai és márványpalotái.

A Turista-Lélek nem komplikált lélek. Egyenes, becsületes, szó-

kimondó; egyszerűsége sokszor naivitással látszik határosnak, mert oly dolgokért rajong, melyeket a mai kor űzérkedő, anyagias gondolkodású embere nem bír megérteni.

A Turista-Lélek szeret kiemelkedni a mindennapi kicsinyes lekötöttségekből az élet magasabb látókörébe; romantikus élet, mely szereti másnak, más színben látni ezt az érzékenykedő, megbomlott idegzetű, önző világot, mely szerény körben, szűkös viszonyok között is annyi szépséget rejt, annyi igénytelen örömet nyújt annak, akinek fogékony erre a lelke.

Az igazi Turista-Lélek mélységesen vallásos lélek, mert a nagy természet, a hegyek világának szeretete közelebb hozza őt az Istenhez! Ha vasárnap vagy ünnepnapokon elmulasztja az Istentiszteletet, csak azért teszi, mert az örökszép nagy természet szeretete: az is Istentisztelet és — egy német költő szavai szerint — mindenütt kegyhely van, ahol hegytetők nyúlnak ég felé!

A GYOPÁR

Ahol a hegyek magas koronáján
A levegő oly nagyon tiszta, kék,
Hol nem kél por az ember lépte nyomán
S a lélek érzi: közelebb az ég;

Hol csak az alkony fénye fakaszt rózsát
És más virág nem nyílik sohasem:
Ott nő a gyopár, büszke csend honában,
Magányos ezüst-fehér csillagszem.

A völgyből lent, hol mulat s küzd a világ
Csak ritkán talál ide fel egy lény.
Mit keres: csak egy nem hervadó virág,
Csak természet, csak szabad, magos fény.

* * *

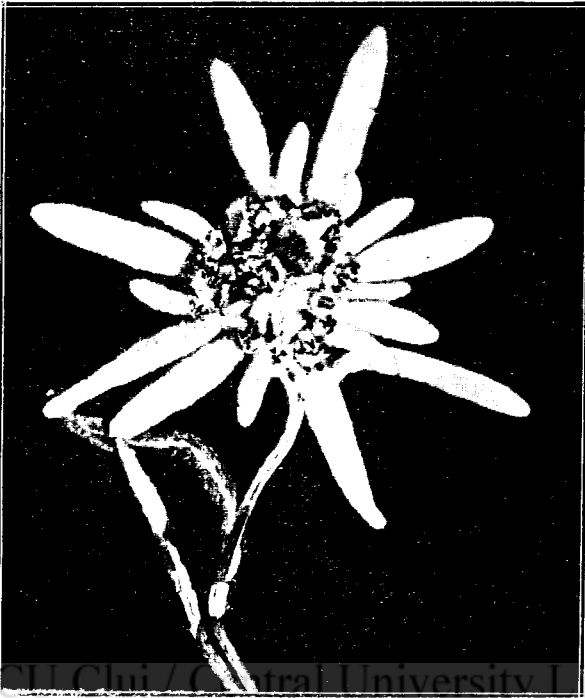
Egy embert láttam egyszer itten járni,
Szakállas volt, és őszbe hajlott már.
Csodálva néztem: csúszó, szakadt lejtőn
Mily biztosan, mily könnyedséggel jár.

S mikor egy omló sziklafalhoz érve
Intettek felénk fehér csillagok,
Oly lelkesedve mutogatta őket
Szemében tiszta öröm osillogott.

Lehajlott, s szedni kezdte a virágot,
Úgy, ahogy szokták boldog gyerekek. —
Én mosolyogva néztem kerges kezét
Ó, mennyi jószág, mennyi szeretet!

És elgondoltam: milyen szép is lenne,
Ha bokrétát így szédne minden kéz!
S ha minden szem ily fényre tudna gyűlni
Mikor kis fehér virágokra néz!

Br. B. BLONBERG CARLA.

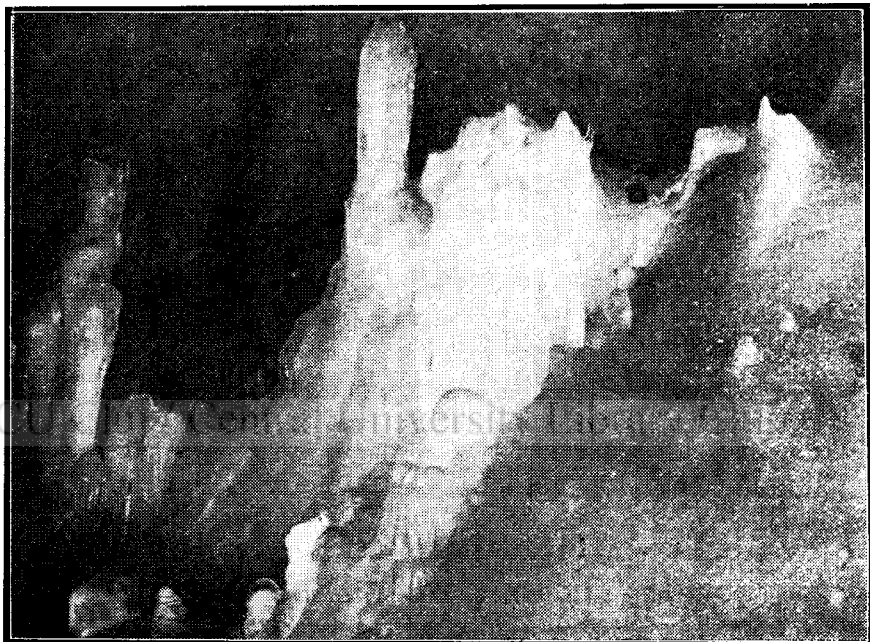
Erdély legszebb gyopárcsillaga (*Leontopodium alpinum* Cass.) a Nagykirálykőről (Brassó-m.) 1929.

A Szkerisorai Jégbarlang

Irta: Ifj. báró Jósika Gábor.

Az Ur 1930. esztendejének július 21-én reggel fél 8 órakor vigan töfögve hagyta el falunkat a Trd. 45. Ford-kocsi, hogy a Torda—Topánfalvi-út 12. km.-jénél megállva, kiegészítse egy lelkes taggal a már bent ülő reményteljes társaságot. Most már teljes létszámmal töfögtetett a kis gép az Aranyos által még 1925 decemberében elmosott műúton első célja felé, melyet fél 11-kor — minden zökkenő nélkül, nem mondhatnám — szerencsésen el is ért. Topánfalván voltunk, hol benzinkészletünket kellett kiegészítenünk és a jégbarlang feltalálásához szükséges információkat még beszereznünk, és last-but-not-least: kissé szilárd talajt élvezhessünk lábunk alatt. A társaság nőtagjai a városka nevezetességeit mentek megtekinteni, míg a 12. km.-nél csatlakozott utitárs egy volt tanítványát kereste fel, jómagam pedig a benzin-forrásnál kerestem nyugalmat, melyet nem találtam

meg, hanem a szeget a pneu-ban, mely lelohasztotta azt. 11-kor mégis csak együtt vagyunk ismét a Fordban és most már a Laczi fiú fiatal barátunk információi alapján tisztában vagyunk azzal, hogy nem fél 8-kor, hanem eredeti terv szerint reggel 5-kor kellett volna indulnunk, mert akármilyen gyorsan abszolváljuk pensumunkat, vacsorára nem lehetünk Várfalván, pedig én már ozsonnára haza ígérkeztem. Megtudtuk azt, hogy 34. km.-t kell még kocsikáznunk s akkor vagyunk azon a ponton, honnan gyalog, vagy lóháton a jégbarlanghoz juthatunk fel 2 óra alatt. Lovakat mindig kaphatunk, főként ha Roşca pri-

Jégoszlopok a szkerisorai jégbarlangban Dr. Balog Ernő felvétele

már úrral találkozunk, kire legjobban rátalálhatunk, ha egy malomnál a hidon átmegyünk és ottan egy csinos házat látunk; ebben lakik a mi leendő mentorunk. Vigaszúl azt is megtudjuk, hogy az út nem sokkal rosszabb, mint az, melyen jöttünk. 11 óra 15-kor már Szekaturán dőcögünk át, hol vészjelekkel fogad a közönség; megállunk, mire a posta ajtajából egy csinos kisasszony szalad hozzánk levéllel kezében és gyors lélegzettel leadja, hogy Topánfalváról telefonálták meg neki e levél szövegét, miután Szkerisorán nincs telefon és így nem értesíthették Roşca primár úrat érkezésünkről, de a levél folytán minden úgy fog menni, mint a karikacsapás. Bravó! köszönjük! gázt!

haladjunk Albákra, hol arra kellett vigyáznunk, hogy a templom mellett nehogy jobbra szaladjunk el. 11 óra 45 perckor ezen a helyen is túl voltunk, mert helyel-közzel a keskeny út még jobb volt, mint azt feltételezhettük volna. Az út hol magasan, hol a vízszin fölött csak valamivel magasabban vezet a Nagy-Aranyos partján. Egy éles kanyarulatnál, hol a folyó jobb partján szép fenyves emelkedik, míg a balparton karstjellegű sziklák állanak, megállunk és megcsodáljuk a táj nagyszerű kontrasztjait és jóízűen csemegézzük meg a topánfalvi kajszinbarackokat, mikor egy jókedvű egyetemi egyensapkás társaságtól halljuk, hogy cca. 6 km.-re vagyunk Szkerisora első házatól, honnan aztán a falu 16 km. hosszban terjed ki a Kurkubéta (Bihar) hegy lábáig. Hurrá! indulás, mert mindjárt 1 óra és a falvakban szoktak az utak a legrosszabbak lenni. Már is töfögtünk tovább. A jobb parton állandóan kissé lombfákkal kevert fenyőerdő kíséri bennünket, a balparton nehezebb megfigyelni a tájat, mert felhúzott fedelű gépünk közvetlen a hegy lábánál szalad.

Stopp! szólalt meg a leányom, hisz' itt a hid, mögötte a malom és mellette a jóképű ház; bizonytal a levelet itt kell érvényesítsük. A 12. km.-nél csatlakozott útitárs máris nyitja a kocsiját, de már kiszállani óvatosabban szállhat ki a keskeny úton, nehogy véletlenül vízbe lépjen. A Noé hollója jut eszembe várakozásunk alatt, mikor leányom is kicsempészi magát a gépből és visszafelé, a jóképű ház felé tart, hogy abban ő is eltűnjön, de nem olajjával, hanem egy 3 tagú társasággal térve vissza onnan, köztük Roşca úr, de nem az, ki a levél folytán tenyerén kellett volna hordozzon minket, hanem egy kolozsvári liceumi tanár, ki ottan nyaralt és hálás volt, hogy megtudhatta, hogy a táján van egy jégbarlang; a másik fiatal férfi pedig annyira vállalkozó volt, hogy a kocsiját felhágóján akart elkísérni, hogy az utat megmutassa nekünk. Ezt azonban nem fogadhattam el, mert a szűk úton veszélyessé válhatott volna rá nézve az ott tartózkodás. Közben ravaszabbak lettünk és hidnak, malomnak, csinos háznak nem dőltünk be, hanem néztük, tündököl-e tábla valamelyikükön „Primăria“ felirattal. Tényleg kaptunk is egy ilyent, hova mindjárt első intrádára ketten mentünk be, a 12. km.-nél csatlakozott útitárs és jómagam. Dl. Roşca még a gainai vásárból nem jött vissza, de helyettese megnyugtató, hogy jó helyt járunk és a legjobb útbaigazítást adta. Ugyanis menjünk a géppel addig, míg tudunk. Hol már a gép nem fér el, ott szálljunk le, gyalog, vagy lóháton térjünk jobb kézt, és azon az úton mindenki tudja, hogy hol a jégbarlang.

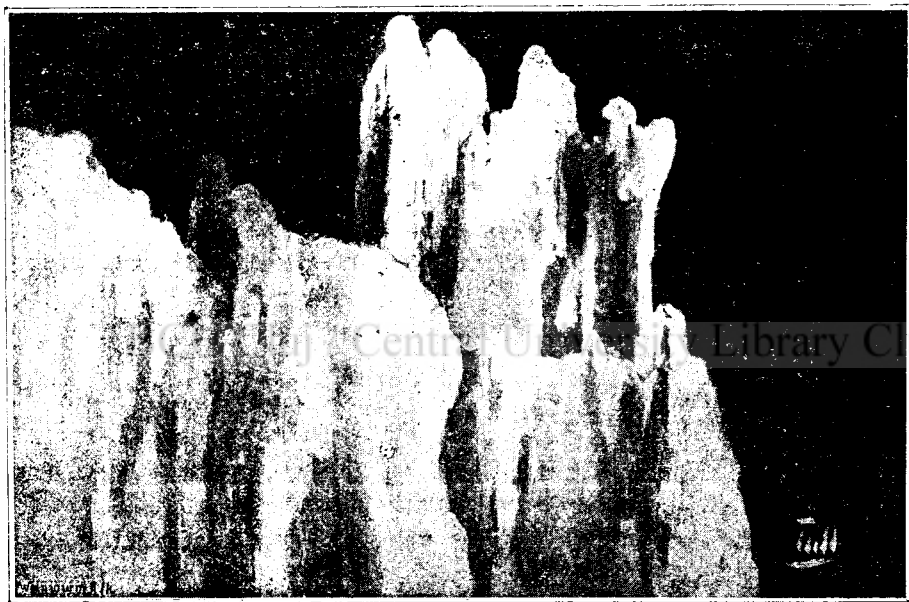
Tíz percig dőcöghettünk még, mikor egy meredek felhajtású hidnál látjuk, hogy vége az autóútnak. A hid mögött áll Szkerisora

második temploma, előtte pedig az iskola. Ezt a szembetűnő objektumot egyik instradálónk sem említette, de ennél még biztosabb ismeretű a Girda-Száka patak beömlése a Nagy-Aranyosba. Ugyanis a jégbarlanghoz vezető út a Girda-Száka bal partján vezet egy félórán át közvetlenül, míg innen egy vizifűrészsel kombinált malom előtt a hegyre kényelmesen vezetett szerpentes cserkész-út vezet fel, melyet csak egy helyen lehet eltéveszteni, ugyanis ottan, hol az elágazik. Jobb kézt a menházhoz vezet, míg a baloldalt tartva, egy ritkás csonkázott és lekérgelt fenyvesen át a hegygerincekre érünk, hol az ott felejtett papirosok és jól leült hely megmutatja a fáktól fedett jégbarlang szomszédságát. A Girda-Szákán átvezető hidtól a jégbarlangig két órát mentünk, ki lóháton, ki gyalog. Csak két lovat birtunk a 100 lei felhajtani, a másik kettő is mindjárt előkerül, szólt a biztatás, de előbb valami cseber alkatrészekkel kell, hogy lejöjjenek a Kurkubéta oldaláról; arra már elég tapasztaltak voltunk, hogy azt ne várjuk meg, annál is inkább, hogy a belényesi lyceum egyik tanára által vezetett, petróleum-lámpákkal ellátott diáktársaság ment előttünk, kiktől igen helyesen nem akartunk távol maradni, arra számítva, hogy ők még segítségünkre is lehetnek. Úgy is lön: a barlang bejárata előtt meg is vártak és összetoborozták odáig a fáklyás-menetet, vagyis azt a gyereksereget, kik fenyőkéregből készült vályúba fenyőgyantás száraz mohát gyúrnak és azt meggyújtva, világítanak a jégbarlangban. A fény, a füstöz viszonyítva, fordított arányban áll a füst javára és ezáltal a jégstalagmiták kárára.

A jégbarlang bejárata már lebilincselő. A fentebb említett helytől néhány méternyre az erdőben egy függőleges falú mély dolina tátong, melynek átlagos átmérője 20 m. lehet. A falak köröskörül növényzettel vannak benöve, sőt egy-egy cserje is telepedett meg azokon. Ottjártunkkor éppen egy zerge-gyökér (*Doronicum* sp.) szép aranysárga csillagai bólintgattak felénk. Részben a sziklába vájt, részben pedig fából készült kb. 80 lépcső vezet le a dolina fenekére, melynek északnyugati oldalán tágas ívű nyílás vezet a tulajdonképeni jégbarlangba. A nyílás bal sarkában egy jeges hókupac áll, mely olvadásban volt és a bejáratnál pocsolyát okozott; de óvatosan mégis száraz lábbal lehetett a barlang előcsarnokába jutni, hol a baloldali fal mellett egy mély árok húzódik, mely közepe táján idáig még meg nem mért mélységre süllyed. Kb. a főkapu ivének közepétől kissé jobbra, azzal szemben álló fal előtt egy hármashalmot alkotó, megfagyott vizesés áll, mely leginkább egy búboskemencére emlékeztet, melynek még kéménye is látszik ott, hol a víz beáramlott megfagyás előtt. E képződmény előtt elhaladva, a valamivel mélyebben fekvő belső bar-

langba jutunk, melyből kísértetiesen világítanak a fehér jégoszlopok felénk. Könnyen másztunk közéjük, de annál nehezebben jöttünk ki közülük a csúszós lejtőn. A belényesi kirándulók fényképfelvételeket is készítettek, de azok, mint valószínű is volt, nem sikerültek, mint azt később hallottam. A már említett káron kívül, hogy a gyantás világító vályúk füstje belepi a barlang belsejét, a meggondolatlan kirándulók más kárt is okoznak a barlangban azáltal, hogy megmelegedett italaik lehűtésére a stalagmitákból törnek, vagy eltűrik, hogy a kísérő gyerekek törjenek jeget.

A jégbarlang keletkezésének kérdését mellőzve, csak annyit

Részlet a szkerisorai jégbarlangból

jegyzek meg, hogy a bejárati dolina beszakadásával szoros összefüggésben állónak gondolom azt. Amit a jégbarlangban most szemlélhetünk, az is grandiózus, de ki tudja, nem-e volna még csodásabb egy alsóbb traktusban, melynek létezését joggal következtethetjük, miután ez sem egyéb csepkőbarlangnál, melyeknek tulajdonsága az egymás alatti alakulás, másrészt pediglen a már említett, az előcsarnok fala mellett elhúzódó árok nagy mélysége is arra enged következtetni. Kedvem volna a barlangot rejtő hegy lejtőjét a Girda-Száka völgye felé átkutatni, nem rejlik-e ottan egy kis nyílás, vagy vízmosás, melyet kibővitve, bejuthatna az ember a barlang valamelyes mélyebben

fekvő alakulatába és ottan olyat fedezne fel, mely méltó vetélytársa lehetne a dobsinai jégbarlangnak. Mostanság azonban nem kínálkozik elegendő időm erre és így vannak bizonyára mások is; de ha összefognánk és közös terv szerint vágnánk bele, talán siker koronázhatná a ráfordított fáradságot.

Kb. 20 percig lehattünk a föld alatt, mikor ismét a meleg felszint kerestük fel, hol újabb gyerektábor várt reánk fűszálra fűzött erdei eper-füzérekkel, miáltal számunkra az izletes gyümölcsöt élvezhetetlenné tették. Ezenkívül hideg vizet is kínáltak és friss tejet, ha a menházhoz megyünk. A „proaspätä“ szó húgomat és leányomat erre fel is lelkesítette és dacára állításomnak, hogy nem valami jó Spatenbräu-ről van szó, mégis csak a menházhoz tértünk ki, honnan láthattuk azt a hegyoldalt, melyen a szelid profilú tarka boci az illatos havasi legelőt élvezte; úgy 500 méternyire lehetett tőlünk, de közben egy mély völgy is húzódott. Legalább két órába került volna, míg a kétes tisztaságú üdítő ital hozzánk ér. Csak annyi időt időztünk itt, míg növényszerszámmal kiástam a megpillantott mérges sisakvirágot (*Aconitum napellus*), mert a menház belsejét sem tekinthettük meg; ugyanis az erdőőr elvitte annak kulcsát. A ház külseje igen barátságos és rendes volt.

Az előrehaladt napszak folytán az öreg Bihart is jobban szemügyre vehettük, amint leereszkedtünk a Girda-Száka völgyébe. Vona-laiból ítélve, ellentétben a mi hegyünkkel, melynek oldalán lefelé haladtunk, az ősközetből való gránit vagy gneisz vagy andezit, míg mi mészközetben jártunk. Gazdag is volt a flóra az éppen kaszálás alatt álló réteken. Nagy tömegben fordul elő az *Arnica* és *Gentiana orbicularis* Schur., melyekből néhány példányt gyűjteményem számára megmentettem, miért az öreg kaszás cigarettát kért és nem jött zavarba, mikor tudtára adtam, hogy olyasmit nem hordok magamnál, akkor adjak hát 5 leit, majd gondoskodik azzal önmagáról. Általában a jégbarlang körüli lakósok szeretik a borraivalót és már egyszeri megijelésüket is szívesen megijeztetik.

A nap már a nagy hegyek árnyékait tolta felénk, mikor Trd. 45. gépünkhöz értünk és óránk mutatója régi 8, most 20 ó. 15 percet mutatott; ha már polgári időben akarunk vacsorázni, úgy azt Topánfalván kell megtennünk. A Laczi fiú is így gondolkozott és mikor 21 ó. 45-kor reflektorunkat az utcán megpillantotta, szülői házhoz invitált kopiózus vacsorára. Inkább egy órával később kikapni, mint egy szívesen kínált jó vacsorát elmulasztani: csizmadiainas-tantétel tekintetbevételével állítottam le a gépet az emeletes topánfalvi sarokház előtt. Szép volt a vidék, fenséges a barlang, kedvező az idő, szívesek és

barátságosak a vacsorát nyújtó házigazdáink és kitünő a vacsora, így bátran számíthatjuk, kik a kiránduláson résztvettünk, életünk legsikerültebb napjai közé 1930. július 21-ét, de — minthogy csak a kora hajnali órákban érkeztünk haza, — értünk indult mentő-expedíció is, mely alig 1 km.-nyire Várfalvától a köves lejtőn teljes épségben talált szembe bennünket.

Várfalva, 1930.

ÉVI JELENTÉS

az E. K. E. 1931. évi március 1-én tartott 32-ik közgyűlése alkalmából

Mélyen Tisztelt Közgyűlés!

Szeretném a legkisebb részleteiben is bemutatni annak a lázas tevékenységnek ügymenetét, melyet a múlt évi április 6-án tartott tisztújító közgyűlés óta az egyesület újjászervezési munkáinak, taggyűjtési akciónak, a kirándulások rendezésének és a naponként feltornyosuló irodai dolgoknak sokasága között a megválasztott új tisztikar kifejtett. Nehogy azonban tulságosan igénybe vegyem a M. T. Közgyűlés szives türelmét, engedtessek meg nekem, hogy egyesületi életünk 1930. évi működésének csak főbb vonásait vázoljam a következőkben.

Turista iroda. Az elmúlt évben tartottunk 2 választmányi ülést, 1 közgyűlést, 6 tisztikari tanácsot és számos értekezletet, melyeken az egyesület ügyeit mindenkor az elnökséggel együttesen legjobb tudásunk szerint megvitattuk. Az iratok beérkezéséről és kibocsátásáról rendes iktatókönyvet vezettünk, melyben az iktatott ügydarabok száma 660-at teszen ki, amelyeket könnyebb kezelés végett 50 Dossiéba osztunk szét az ügydarabok tartalma szerint. Hivatalos órákat tartottunk az egész év folyamán minden szerdán és szombaton 6—8 óráig, különben én magam állandóan jelen voltam naponként is 9—1 óráig. Testvéregyesületekkel barátságos érintkezést tartottunk fenn, így a Touring-Club kolozsvári osztályával, Nagyváradi Sport-Egylet, az u. ottani Athletikai Club Turista Osztályával, a Brassói Turista-Egylettel, a Siebenbürgische Karpathen Verein-nal és a Gyergyó-Szt.-Miklósi Turista Társasággal voltunk levelezésben s már a legjobb úton vagyunk budapesti turista egyesületekkel is felvenni az együttműködés fonalát. Egyéb külföldi városokból: Bécs, Berlin, Páris, Krakkó, Turin, Freiburg (Baden), Frankfurt (a M.) Késmárk (Zips), Königsberg, Eisen-

stadt, Firenze és London, Velsen-Nord (Hall) érkeztek címünkre levelek, tudakozódások, prospektusok vagy egyéb postai küldemények.

Szeptember 1-én 4 tagú küldöttséggel képviselttük egyesületünket a S. K. V. 50 éves jubileumán, melynek lefolyásáról elnökünk részletes jelentésben számolt be az „ERDÉLY“ mult évi utolsó füzetében.

Taglétszám. Az EKE létért való küzdelmének legfontosabb fejezete a taglétszám hullámozása, mely a következő képet mutatja. 1930. április 6-án számbavettünk 394 tagot. Azóta XII. 31-ig belépett 137 új tag, ezekkel együtt volt összesen 531 tag. Ezekből kilépett 10 és elhalálozott 9 tag, kiknek levonásával maradt 512 tagunk. Ki nem fizetett nyugtáik alapján hihetően törölni leszünk kénytelenek m. e. 66 tagot, úgy, hogy a XII. 31-ki állapot szerinti létszám 446 fog lenni. Most van folyamatban a tagoknak törzskönyvi egybeállítása, a mi alapját kell képezze további munkálkodásunknak. A f. évben is egyesületünk legfontosabb teendője a taggyűjtési akció kiterjesztésének kell lenni. A taggyűjtés terén *Nemes Gyula* főpénztáros úr, *Dr. gr. Logothetti Orosz* elnök úr és az iroda buzgólkodtak a legeredményesebben.

A természet kérlelhetetlen rendje szerint tagjaink soraiból a mult évben is többen elhunytak, kik közül *Dr. Eisler Mátyás* neolog. izr. főrabbi, volt választmányi tagunk, Harasztkereki *Ferenczy Gyula*, a Mezőgazdasági Bank és Takarékpénztár R. T. alelnök-vezérigazgatója, volt számvizsgálónk és *Bartha Gergely* ellenőr, kiknek emlékét j.-könyvileg való megörökítésre indítványozzuk.

Jótekonyság. Egyesületünk jötevei között első helyen áll *Merza Gyula* t. b. főpénztárnok és h. muz. igazg., aki az olyannyira hiányzó Eke Úti Kalauz megírásának munkálataira 10 ezer leit adományozott. Mivelhogy pedig a sok utánjárást igénylő nagy munka megkezdésére elfoglaltság címén senkisem vállalkozott, az alapítványtevő az E. K. E. 40 éves története kiadásának költségeire határozta ezen összeg fordítását. Alapítványtevő úr ezen nemes cselekedetét megtoldotta még azzal is, hogy az egyesület 40 éves történetét múltjának alapos ismeretével meg is írta s azt az Erdély 3-ik füzetében megjelentethettük. Munkájának értékét bizonyítják azok az elismerő levelek és hirlapi közlemények, amelyek a szerzőhöz érkeztek és amelyekről az Erdély ezenszámában emlékezünk meg.

Itten kell megemlékeznünk arról is, hogy *Jámbor Miklós* mérnök úr az egyesület sajtóalapja javára 1000 leit és *Orosz Endre* főtitkár egy vetítőgép beszerzése költségeihez szintén 1000 leit ajánlottak fel egyesületünknek.

Osztályszervezés. Ebből a célból a nyár folyamán kiszálltam a titkár kíséretében Tordára, hogy az ottani osztály megszervezésére vállalkozó Szabó Ferencz úrral és az általa meghívott egyénekkal előzetes értekezletet tartsunk, de sajnos! a meghívottak közönye miatt ezen alkalommal eredményt elérni nem tudtunk. Szerencsésebbek voltunk az aradi osztállyal, melyet a múlt évben sikerült megalakítanunk. Ifj. Mátyás Vilmos, a soproni erdészeti akadémia hallgatója buzgólkodott Aradon, ahol a háború alatt megszűnt „Aradi Turista Egyesület“ félbenmaradt munkáját vette programmba. Eddig 23 fiatal tagot verbuvált össze és az Eke aradi „Czárán Gyula Osztálya“ címen elismerésre méltó turista működést végez. Főtitkárnak *Juhász Attila* főszerkesztőt kérték fel, míg mi viszont *Mátyás Vilmos* buzgó turistánkat neveztek ki titkárnak, kinek helyettese soproni tanulmányideje alatt *Rosenberger László* lett. Az Aradi Magyarország c. politikai hetilapban rendes rovata van a turistaságnak. Az osztály kérésére megküldtük az „ERDÉLY“ régi 23 évfolyamát a tagok használatára az E. K. E. tulajdonjogának fentartása mellett. A rendes tagsági 120 lei összegből 20 leit az aradiak kérésére átengedtünk az osztály helyi kiadásainak fedezésére. Az osztály tagjai által megtett kirándulások száma 30.

A múlt év december hónapjában beállított új munkamegosztás fogja lehetővé tenni, hogy a főtitkár az adminisztrációs munka hiányából kiszabadulva ezen év folyamán a vidéki osztályszervezés kísérleteihez is hozzáláthasson.

Fényképészeti szakosztály. A meglévő gyalogos és kerékpáros osztályaink mellé a múlt évben fotoszakosztály szervezését is megkezdettük, amelynek elnökéül *Schäffer László* urat kértük fel, míg az osztálytitkári teendőket *Bogyó Lajos* vállalta el, kiket a december 14-iki választm. ülés meg is erősített ezen tisztségükben.

A magasabbrendű turistaság eszméjét szolgálni akaró turistának elengedhetetlenül szükséges a fényképezés ismerete és gyakorlása. A fényképészeti ismeretek elsajátítása végett 1930. október 14 és december 20-ka közötti időben a Kováts P. Fiai fotocég szives közreműködésével fototanfolyamot rendeztünk az unitárius coll. természetrajzi tantermében. Hetenként 4 órában, minden kedden és pénteken esti 8—10 óra között voltak az előadások, melyeket úgy az elméleti, mint a gyakorlati ismeretszerzés anyagából *Fanta István* a nevezett foto-cég laboratóriumának vezetője tartott. A fényképezés gyakorlása céljából a tanfolyam hallgatói vasárnaponként kirándulásokat tettek Kolozsvár közeli környékén, u. m. a Benczés apátságához, a monostori nagygáthoz, a Hója-erdőbe, az Angyalkuthoz, a Bükk-erdőbe, Györgyfalvára.

A tanfolyamon résztvett hallgatók névsora a következő:

Bogyó Lajos	Jaskó János	Poláreczky Károly
Csiszár Viktor	Ludvig Adolf	Dr. Pollák Miklósné
Deák Jolán	Nemes Gyula	Pusztai Béla
Falklein István	Nemes Gyuláné	Sas Rezső
If. Falklein István	Németi András	Sebők István
Ferenczi István	Orbán Pnlixéna	Simonka Anna
Gazda Lajos	Orbán Valeria	Steiermann Miklós
Gergely István	Orosz Endre	Szabó Erzsébet
György Erzsike	Orosz Klára	Székely Endre
Györke Márton	Poláreczky Dániel	Tamás Erzsébet
		Tóth Anna

Az E. K. E. ezen első fototanfolyama megrendezésének főérdeme *Schäffer László* urat, az Eke fotoszakosztályának elnökét illeti, kinek egyesületünk elnöksége ezúton is hálás köszönetét nyilvánítja.

Az Erdély kiadása. 1918-ban 26-ik évfolyama után megszűnt az „Erdély” folyóiratunk. Az elmúlt évben 12 évi kényszerű némaság után újból megjelentettük közkedvelt folyóiratunkat annak 27-ik évfolyamában. Tervezetünk szerint kéthavonként összesen 6 számat kellett volna kiadnunk, egyenként másfélívnyi terjedelemben. Kiadtunk pedig 4 füzetet, melyekből 2 kettős szám. Terjedelmét illetőleg ki kellett adnunk $6 \times 24 = 144$ szövegoldalt; kiadtunk a 4 füzetben összesen 156 oldalt, miből az Alapszabályok terjedelme 10 oldalt teszen ki s ennek levonásával pontosan megvan a folyóiratnak kontemplált terjedelme. Megjelent ezekben az Alapszabályokon kívül 15 szerzőnek 29 kisebb-nagyobb közleménye, melyekből 4 általános érdekű, 22 a hazai föld ismeretét szolgálja és csak 3 van, amely külföldi vonatkozású.

Egyesületünk életében fontos tanulságot szolgáltat a folyóirat kiállítási költsége; az „Erdély” 1930. évi 4 füzetének kiadása összesen 56 ezer lejbe került. Mindenesetre nagy áldozat, de a december hó 14-én megtartott választmányi ülés egyértelmű határozata továbbra is fentartandónak mondotta ki az „Erdély” folyóiratot, mint az egyesület életének egyik legpregnansabb jelét és összekötő kapcsát a tagok, társegyesületek és a művelt magyar olvasó közönség között.

Folyóiratunk első számát reklámozás céljából megküldtük a következő fűrdőknek:

1. Borszék	6. Marosujvár	11. O.-Sz.-György
2. Tusnád	7. Tordai sósfürdő	12. Bikszád
3. Előpatak	8. Kolozs	13. Málnás
4. Bázna	9. Szejke f.	14. Kovászna
5. Szováta	10. Zajzon	15. Félix-fürdő.

Ezek közül a tordai és marosujvári állami sósfürdő Igazgatósága még ingyen sem fogadta el, hanem érhető okból visszaküldte.

25 darabot a különböző európai turista egyesületeknek küldtünk szét, amelyekből ezideig többen viszonzták cserepéldányokkal. Az 1930. év folyamán csereviszonyban állottunk az alábbi folyóiratokkal: Erdélyi Múzeum (Kolozsvár), Uj Élet (vegetáriánus lap, Kolozsvár), Erdélyi Turista (Brassó), Biharország (Nagyvárad), Turisták Lapja (Budapest), Ethnographia, Népélet (Budapest), Burgenland (Eisenstadt), Lotos (term. tud. folyóirat, Prága), Wierchy c. évkönyv (Krakó) Club Alpino Italiano (Turin).

(Helyszüke miatt folytatása a jövő számban)

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK

Az EKE jubiláris diszközgyűlése. Folyó évi március hó 1-én, vasárnap d. e. tartotta meg az Erdélyi Kárpát-Egyesület 32-ik rendes közgyűlését, melyet 11 óraker választmányi ülés előzött meg. A román. katli. egyházköztség üléstermében zsufolt padsorok mellett nyitotta meg 12 óraker dr. gróf Logothetti Oreszt elnök a közgyűlést, melyen jelen voltak: dr. Ferencz József, dr. Gergely Endre, dr. Illés Gyula, dr. Cseke Vince alelnök, Orosz Endre főtitkár, Nemes Gyula főpénztáros, dr. Roska Márton muzeumi igazgató, Merza Gyula tb. főpénztáros, helyettes muz. igazgató, Poláreczky Dániel titkár, Szilágyi Márton és Balázs Ernő jegyzők, Ormai Kálmán és Filep Gábor számvizsgálók, Sándor József t. tag, dr. Páter Béla és dr. Ruzitska Béla osztályelnökök, dr. Gyalui Farkas az első tisztviselői kar jegyzője, Beregszászy László tb. főkönyvvezető, dr. Boros György, dr. Balázs András, Gy. Adorján Róbert, Baló Albert, Bartha Sándor, Beer Ágoston, Bogyó Lajos, Brutsi László, Czeisel János, Cserey Árpád, Dávid Béla, Fazakas József, Gáll József, Gazelli Aranka, Gergely István, Györke Márton, Haltrich Árpád, Haltrich Miklós, Héjja Béla, Imreh István, Imreh László, Jámbor Miklós, Kardos Béla, Kovács Dezső, Kunnerth Jakab, Lengyel József, Losonczy János, Lukács Imre, Máthé Andor, Martonosi Béla, Miklós Viktor, Orbán György, Orosz Klára, dr. Prikler Lajos, Schwartz József, Simon Jenő, Snjárie Franjő, Soós Albert, Szabó Imre, Szalai József, Szolnok Gyula, Szőcs Edéné, dr. Tulogdy János, Uitz Mátyás, Váradi Sámuel, Virágháty Gyula, Zágoni Viktor és a Tennis-klub küldöttsége Kinle János turista-osztályvezetővel az élén. A lendületes elnöki megnyitó után.

amelyet a közgyűlés élénk éljenzéssel fogadott, megállapítja az elnök, hogy a közgyűlés az alapszabályok 30. §-a értelmében szabályszerűen hivatott össze, tehát határozatképes. A jegyzőkönyv vezetésére Balázs Ernőt, hitelesítésére pedig Brutsi Lászlót és Kovács Dezsőt kérte fel. Ezután Merza Gyula ünnepi szónok tartotta meg emlékbeszédét, mint olyan, aki ott állott az EKE bölesőjénél s mint aki megírta az EKE történetét. Előadó általános figyelem mellett kezdte meg fejtegetését azon általános közhatásról, amelyet Erdélyben az EKE megalakulása váltott ki, azután párhuzamot vont a turistáskodás mai és 40 év előtti színvonala között, élénk szinekkel esetelte a turistaság mivoltát és hivatását. Rámutatott azon okokra is, amelyek nálunk, egy a Nyugaton már elfogadott országos turistatörvény megalkotását és a külföld helyes tájékoztatását célzó idegenforgalmi intézkedések életbeléptetését késleltetik. Ezután ismertette előadó az egyesület fontosabb eseményeit, mozgalmait és alkotásait, továbbá az EKE vezető egyéniségeit és uttörő gárdáját a boldogemlékü Haugay, Czárán, Radnóti, Herrmann, Hankó és mások munkásságának kiemelésével s a ma is élő alapítók és szeniorok érdemeinek felsorolásával. Zugó taps és lelkes éljenzés közepette helyezte a Tennisz-klub babérkoszoruját az elnöki emelvényre Kienle János turista osztályfőnök megleghangú üdvözlőbeszéd kíséretében. Dr. Várady Aurél tb. jogtanácsos is üdvözi a jubiláló EKE-t és betegsége miatt kimentű fávalmaradását. Végül az Aradi Czárán Gyula — osztályunk átirata olvastott fel, melyben legmelegebb üdvözlésüket küldik és Isten áldását kérik további működésünkre. Általános éljenzés. Ezután Orosz Endre főtitkár számolt be az igazgató-választmány tartalmas évi jelentésével, melyet lapunk más helyén olvashatunk. A zárszámadások felülvizsgálata és felmentvény megadása után az 1931. évi költségvetés megállapítása, majd az időközben megüresedett fizetőségek betöltése következett; ennek rendjén jegyzőnek Balázs Ernőt és számvizsgálónak Dávid Bélát választják meg. Az indítványok során régi érdemeiért M. Kovács Géza tb. főtitkárnak választatott meg, Orosz Endre kerékpáros osztályelnök bemutatja az 1930. év folyamán tett EKE kirándulásokon a legtöbb km. befutását igazolni tudó kerékpárosokat s Gergely Istvánt 2717 km. Martonosi Bélát 2226 km. s Dregán Victort 2061 km. teljesítményével I., II. és III. rendű emlékéremmel való jutalmazásra ajánlja, míg Soós Albert kerékpáros osztálytagot, aki július 28. és augusztus 10. közötti 14 napon át Kézdivásárhelyig és visszaterjedő 800 km.-es székelyföldi utat tett meg egyfolytában, egy másik társával, diszoklevél elnyerésére tartja érdemesnek. Az érnek készítése után elnök megköszönve az érdeklődést, a közös munkában való közvetlen részvételre kérte fel az egyesületi tagokat s az ünnepélyes közgyűlés berekesztésekor köszönetet mondott dr. Hirschler József prelátus-plébános urnak a gyűlésterem szíves átengedéseért.

Az Erdélyi Kárpát Egyesület díszhangversenye. Ritka műveltségben volt része március 1-én, vasárnap este Kolozsvár előkelő közönségének. Negyvenéves jubileuma alkalmával az EKE díszhangversenyt rendezett a római katolikus gimnázium dísztermében, amely alkalommal a publikum zsufolásig megtöltötte a koncerttermet. A ki-

tünő műsor első száma gróf Logothetti Orest rendkívüli érdekességű felolvasása volt, amelyben a turistaság és a turista élet keresztmetszetét mutatta be. A Törekvés dalegylet, Kárpáti Emil karnagy, dirigálása alatt nagy sikert aratott. A nemrégiben alakult kolozsvári zenekedvelők szalonzenekara kitünő zeneszámaival emelte az estélyi szintjét. Peris Arthurné, a kitünő operaénekesnő kivált a Sámson és Delilából előadott énekszámával aratott zajos tapsokat. Blomberg Carla bárónő saját verseit adta elő. Az estély fénypontja Inczedy Joksmann Ödön dr.-nak az estélyen való szereplése volt. Inczedy Joksmann Ödön dr.-t nem kell külön bemutatnunk a közönségnek. Hiszen férfias hangjával és a gyönyörű magyar nóták művészi interpretálásával már régen a magyar szívekhez férközött. Vasárnap esti szereplésével egyik legjobb sikerét aratta és külön az egyik Balázs-nótával ért el rendkívül nagy sikert. A közönség őszinte, meleg ünneplésben részesítette Inczedy Joksmann Ödönt. A közönség megelégedve távozott az EKE diszhangversenyéről, amely minden tekintetben megfelelt a várakozásoknak.

Az E. K. E. vetített képes előadása. Szorongásig megtelt az unitárius főgimnázium díszterme vasárnap, március 15-én az E. K. E.-nek d. u. 6 órai kezdettel megtartott előadásán. Orosz Endre, az E. K. E.-nek agilis főtitkára, keresetlen szavakban üdvözölte a nagyszámú közönséget és Papp Lajost, az N. S. E. (Nagyváradai Sport Egyesület) turista osztályának ügyvezető-elnökét, aki az előadói tisztségre vállalkozott. Az előadás csodálatosan szép, alkotásaiban nemesen fősőséges hegyekben, vízesésekben, pisztrángdus vizekben, barlangokban, különösen és elragadó sziklaalakulatokban, elbűvölő havashegycsúcsokban, egyszerűen a természeti szépségek panorámáiban bővelkedő és a panorámáknak mintegy gyűjteményét képező Bihar „ország”-ról szólt, amelynek terjedelme sok fejedelemségnél, hercegségnél nagyobb, amit a benne rejlő természeti szépségek gazdagsága sokszorosan felülmulván, — a turisták százait csalogatja oda és — jogosan. Papp Lajos hangulatos bevezető szavai után egyszerre csak megkezdődik elsötétített lámpák mellett az E. K. E. tulajdonát képező vetítőkészülékének működése, mely egymás után ontja a szebbnél-szebb képeket Biharország szépségeiről, lelket-szívet megrömpető alkotásairól. A felvételek, Szabó Dénes és Fey János nagyváradai turisták fényképzési jártasságát dicsérik.

Az előadás — alapos átgondolás alapján megírt szöveg felolvasásában történik és — bevezetésképpen izelítőt nyújt a meziádi és József főherceg csepkkőbarlangok bemutatásával. A Biharhegység barlangjainak legnagyobb része ugyanis csepkkőbarlang, melynek egyik szép és Kolozsvárról is könnyen megközelíthető szép képviselőjét: a révi csepkkőbarlangot utóbbi időben a vandalizmus tönkretette és eltüntette azokat a szépségeket, mit emberi erő, ész és akarat meg nem alkothat soha. Az eszkimói jégbarlang ismeretfőzése után egy 14 napig tartó turista-kirándulás szépségeit, nehézségeit és viszontagságait adta vissza a vászon. A vadregényes Jádvolgyból kiindulva az előadást kísérő eredeti helyenként megkapó szépségű felvételek sorozata a Bihar-hegység egyes részeinek elbűvölő, lenyűgöző csodálatosan és fősőségesen szép részleteiben tárul fel. A Jádolina-vízesés (ördög lánya a pokol-leány) fenségsége, a Szerevad-vízesés elbűvölő zenéje kézzel-lélekkel élhet ugyan, de az isteni alkotásokban csak a helyszínen gyönyörködhetünk.

Igy, a szépségek tárházában — viszontagságos és fáradságos ut után jutottunk el Szamosbázárhoz, ami a természeti szépségek valószínű bázárja, ahol minden szép megkapható, az Onesászaiban csodálatosan

langhoz, a Tolvajvárhoz stb., melyek mind-mind, egyenként és összesen igazolják a Bihar-hegységeknek szépségeiben változatosan gazdag, elragadó alkotásait. A 14 napos túra viszontagságai nyugvópontot találtak a Draganvölgy szépségeiben, ahová sok fáradság után érkeztek meg a nagyváradai turisták, kik összetalálkoztak az E. K. E. turistáival, kiket a felkes, buzgó és fáradhatatlan Györke Márton vezetett és az E. K. E. turistáinak bő tarisznyája feledtette az utközben tarisznyájukat elveszített nagyváradiaikkal a fáradságot.

Az előadó Papp Lajost a közönség zúgó tapsal honorálta, Orosz Endre pedig úgy az E. K. E., valamint a közönség nevében hála-köszönetet mondott a tanulságos és szép előadásért.

Itt említjük meg, hogy kolozsvári ismerőseink között a Bihar-hegység egyik legalaposabb ismerője mindenekelőtt dr. Balogh Ernő, mariánumi tanár, a kiváló geológus, aki a hegységet egymaga két hónap alatt bebarangolta és gyönyörű felvételekben örökítette meg a Bihar-hegység természeti szépségeit.

Dr. Gergely Endre.

Az Erdélyi Kárpát-Egyesület tordai hangversenye. Az EKE tordai osztályának megalakulása alkalmából folyó évi április hó 18-án, szombaton este nagyszabású műsoros propaganda-estélyt rendezett Tordán a városi Vigadóban, melynek nagytermét egészen megtöltötte az érdeklődő közönség és a Kolozsvárról jött kiránduló társaság. Az estély védnökségét Torda város és környéke vezető egyéniségei voltak szívesek elvállalni. Három dalkör szerepelt a nivós műsoru hangversenyen, u. m. az Erdős Mihály vezetése alatt szereplő Tordai Dalkör, a Iasinski professzor által dirigált, zenekari kísérettel működő román énekkar és a Zalányi György vezetése alatti Református Dalkör. Mindhárom dalegyesület olyan precizen adta elő szép énekszámaikat, hogy lelkes szereplői egyaránt megérdemelnek minden dicsőretet. Dr. Paál Árpád orsz. gyűl. képviselő mély gondolatokban bővelkedő, szellemes értelmezését adta a természeti szépségek kultuszában rejülő turistaságnak. Kiemelkedő pontja volt az estélynek dr. Fellner Győző tüneményes szépségű tenorral elénekelt operariája, Rezik Károly művészi cellojátéka Tóth Clarissa művésznő zongorakiséretével, valamint dr. Sassi Nagy László hegedűn előadott magyar nótái László Péter Géza zenekarának kíséretével. Két bájos tordai kis lány: Pildner Ili Ady Endrének „A szívárvány halála“ című versét és Demeter Rózsika Mées Lászlónak „Bolond világ ez, Április“ című versét szavalta el sok tapsot kiérdemelt készséggel. A nemes cél érdekében kifejtett fáradozásukért fogadják ezuton is az összes szereplők a rendezőség háláját és köszönetét. Egyesületünk Torda város előljáróságának is elismerését nyilváníttja a Vigadó helységeinek jóindulatu átengetéseért, amely nélkül bizony a rossz gazdasági viszonyok miatt anyagiakban ráfizettünk volna, de így legalább értékes erkölcsi sikerrel jelent az ottani megjelenésünk, melynek céljául Torda város ifjuságának a testedző és lelket nemesítő turistaságba való bevonását tüztük ki.

Az EKE tordai osztályának megalakulása. Folyó évi április hó 19-én, vasárnap tartotta meg az EKE központi bizottsága a tordai osztály alakuló gyűlését az ottani Iparos Egylet helyiségében a természetbarátok és turisták élénk érdeklődése mellett. Jóval 11 óra előtt megkezdett értekezlet előzte meg a népes közgyűlést, melyen dr. gróf Logothetti Oroszt központi elnök megnyitó beszédében üdvözlőlvén a

megjelenteket, vázolja a tordai osztály megalakításának, illetőleg felújításának szükséges voltát, amennyiben a világhíres Torda-hasadék és az Aranyosmenti gyönyörű hegyvidék szomszédsága egyenesen arra predestinálja Torda városát, hogy itten turista osztály legyen, amelyik a hasadékánál 1894-ben épített menedékház restaurálási ügyének dülőre juttatását közvetlen közelből irányítsa. Az élénk testszessel fogadott megnyitó után egy 5 tagú jelölő bizottságot küldött ki a szervezendő osztály tisztikarának megállapítására s e véget az ülést 5 percre felfüggeszti. A jelölés megtörténte után felolvastatván a jelölés eredménye, központi elnök enuncziálja az osztály új tisztikarát, melynek értelmében tb. elnök lett: Bors Mihály földbirtokos, elnök: Dr. Szenkovits Aurél ügyvéd, alelnökök: Magyarossy Zoltán szerkesztő és Walter Sitzler könyvkereskedő. Az új osztályelnök megnyitó beszédében megköszönvén az értekezlet bizalmát, nyomatékosan felkérte a tisztikart munkájában való támogatásra. Majd az ülés végén, Nagy Mózes ref. esperes gyönyörű felszólalásban méltatta a sport- és turistaság jelentőségét a népek és nemzetek közötti béke megteremtésében. Végül Isten áldását kérte a nemes cél elérése érdekében.

Elismerő nyilatkozatok az EKE történetének megírásáért. Érdekes összehasonlítása a véletlennek, hogy a Magyar Turista Szövetség, a S. K. V. és az EKE majdnem egyidőben ünnepi kiadványokkal számoltak be 40, illetőleg 50 éves fennállásukról. A „Turistaság és Alpinizmus” folyóirat egyik utóbbi száma közölte mindazon emléksorokat, amelyek a jubiláló M. T. Sz. hivatalos lapjához érkeztek. Sajnos, mi ezt helyszüke miatt nem tehetjük, de legalább felsoroljuk névszerint azon egyének és hírlapok megemlékezését, akik elismerésük kifejezésével megtisztelték u. m.: dr. Kosutány Ignác ny. egyetemi tanár, volt alelnök, dr. Jékely Dániel ny. kuriai bíró, volt alelnök, dr. Karl János kegyesrendi tanár, volt főtitkár, br. Mannsberg Arvéd, a Ganz-Danubius r.-t. igazgatója, Csiky Irma magántisztviselő, a Czárán-örökösök nevében, dr. Mező Ferenc reálfőgimnáziumi tanár, az irodalmi olimpiász világbajnoka (Budapest), Fodor Emil ny. hitelszövetkezeti igazgató (Mödling bei Wien), özv. Radnóti Dezsőné tanárnő, dr. Györffy István egyetemi tanár, volt választmányi tag (Szeged), Perédy György lapszerkesztő, a „Szigligety-Társaság” főtitkára (Nagyvárad), báró Bálint-Feilitzsch Méda (Nagyernye), Boross Elek ny. városi főjegyző, lapszerkesztő (Torda), M. Kovács Géza ny. posta és táv. fő tisz. gazd. intéző, volt egyesületi főtitkár (Ördögkeresztúr), F. S. (Kolozsvár), továbbá a sajtóorgánumok közül a „Keleti Újság”, az „Ellenzék”, a „Cuvântul” (Bucuresti), Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt (Nagyszobon), „Nagyvárad”, Aranyosvidék” (Torda). Ezen megtisztelt névsorból kitűnik, hogy az EKE történetének a megírása közérdeklődést váltott ki.

Eppen ezért azon egylettörténeti adatok összegyűjtésére, amelyek az Egyesület kinyomtatott krónikájában, mint ünnepi kiadványunkban (lásd „Erdély” 1930. 4–5. sz.) helyszüke miatt nem nyerhetek részletes feldogozást: külön rovatot készülünk nyitni, hol közzétesszük a pótlólag beérkező adatokat, melyek beküldését ezuttal is kérjük.

A Szerkesztőség.

„URSUS“

sör csarnok és étterem

TORDA, FÖTÉR 42.

Magyar konyha. Frissen
csapolt sör. Tordai borok
Turisták találkozóhelye.
Turistáknak útbaigazítás

E. K. E. tagoknak 10% kedvezmény a vendéglői árakból

Vezető: Szabó Ferenc

KATZ ÉS FIA

**sport- és
turista ruhái
a legjobbak!**

**Cluj-Kolozsvár
Piața Unirii (Fötér) 10 sz.**

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Részv.-Társ.

Cluj-Kolozsvár, Piața Unirii (volt Fötér) 7. szám

Betéteket előnyös kamat mellett fogad el és rendszerint felmondás nélkül fizet vissza. Olcsó kölcsönöket nyújt.

Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár,
Marosvásárhely, Nagyvárad és Temesvár

Saját tőkéli: 143 millió lei

Affiliált intézetei: Torda-aranyosmegyei Takarékpénztár R.-T., Torda. Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár R.-T., Nagyenyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár R.-T., Székelyudvarhely és Székelykeresztúr, Szászrégenvidéki Takaréék és Hitel Részvénytársaság, Szászrégen, Népbank Részvénytársaság, Bánffyhunád, Szamosujvári Hitelbank Részvénytársaság, Szamosujvár.

**Minden bankügyletet a legelőnyösebben végez
Aruraktárai a vasut mellett**

Hazai és valódi angol szövetek,
mindennemű vásznak
turista ruhaanyagok

legolcsóbb beszerzési
forrása

Zauderer S.
cég, Cluj-Kolozsvár,
Deák Ferenc-u. 40.

Sportklubok, turistaegyesületek
részére jelvények, zászlók
legszebben, leg-
olcsóbban

Héjjánál

készülnek.

Cluj-Kolozsvár,
Str. Iuliu Maniu (v. Szentegyház-u.) 8.
Megkeresésre mintát küld

**ERDÉLYI BANK ÉS
TAKARÉKPÉNZTÁR R. T.**

Saját tőkéi Lei 125.000.000

FIÓKOK :

Arad, Braşov, Oradea, Satu-
Mare, Sibiu, Timişoara,
Târgu-Mureş

Foglalkozik a banküzlet
minden ágával

**Sárga Kristóf
Utódai**

fehérenemű, vászon, turista
ingre és ruhára való erős
anyagok, valamint haris-
nyák és lábszárók

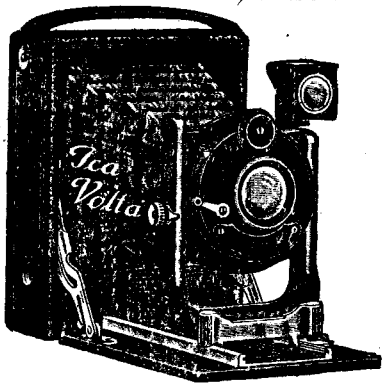
E. K. E. lagoknak
5% engedmény

Cluj-Kolozsvár
Str. Regina Maria (v. Deák F.-u.) 3.

Kalmár Mihály
festék- és fűszerüzlet
Cluj, Str. Reg. Maria 24.

*A legolcsóbb napi árban
ajánl: Olaj- és lakkfesté-
keket, firnisz-ecseteket és
különféle festékárut. - To-
vábbá szardínia, konzervek
és mindenféle fűszerárut.*

Kerékpárok
legolcsóbb engross árban

**Turistáknak
nélkülözhetetlen
egy jó fényképezőgép**

Legmegbízhatóbb beszerzési forrás,
Erdély legrégebbi foto-szaküzlete:

Rováts P. Fiai Cluj-Kolozsvár

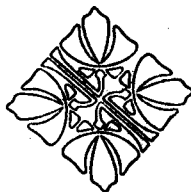
Piața Unirii 8. Kérjen árjegyzéket!
Foto-Laboratorium. Telefon: 2-67.

„Aurora“

illatszertár Kolozsvár,

Főtér 29. sz.

(Bánffy palota)

*Illatszerek, valódi
párisi parfümök,
kozmetikai és
toalette cikkek
legolcsóbb be-
szerzési forrása.*

Az Erd Kárpát-Egyesület igazolvány-
nyal bíró tagjainak 10% árengedmény

**Turista- és
sport cipő-
különlegességek
árúháza**

Heller Lajos

Kolozsvár, Főtér 30.sz.

• Legolcsóbb
beszerzési
forrás

Az Erd. Kárpát-Egyesület igazolvány-
nyal bíró tagjainak 5% árengedmény

„Lyceum“ -nyomda

— Turós Lajos —

Cluj - Kolozsvár

Str. Reg Maria, v. Deák F.-u. 12

**Izlésesen,
gyorsan és olcsó
áron készít minden-
féle nyomdai
munkákat**

E. K. E. tagoknak 10 százalékos engedmény!

Tip. „Lyceum“ Cluj, Str. Reg. Maria 12.